

Referat – møte med vannområdene Gjerstad-Vegår, Nidelva og Tovdal

Dato: 4.sept. 2018

Sted: Pan Garden Hotel, Åmli

Deltakere:

Deltaker:	Deltar for:
Frode Lindland	Gjerstad Kommune
Liv Strand	Vegårshei kommune
Nina Lieng Christiansen	Risør kommune
Hans Magnus Sætra	Tvedestrand kommune
Magne Skarperud	Nissedal kommune og Kviteseid kommune
Einar Mikkelsen	Fyresdal kommune
Ole Tom Ørnevik	Froland kommune
Karl Christian Langevoll	Grimstad kommune
Håvard Telstø	Birkenes kommune
Solfrid Mygland	FMAV, landbruk
Lene Jacobsen	SVV
Steinar Møll	SVV
Camilla Moseid	FNF Agder
Olav Scrøder	Aust-Agder jeger og fiskeforening
Tanja Øverland	Vannområdene Gjerstad-Vegår, Nidelva og Tovdal

Agenda:

Velkommen og presentasjonsrunde

Informasjon rundt avgjørelsen om organisering i vannforvaltningsarbeidet etter vannforskriften.

Det gjøres ikke endringer i organiseringen av vannforvaltningsarbeidet etter vannforskriften "nå" og Vannregionmyndighetene skal fortsatt følge opp sitt ansvar etter gjeldende vannforskrift og plan- og bygningsloven.

Saken kan imidlertid i prinsippet tas opp til ny vurdering etter at forslag om oppgaveoverføring til regionene er lagt fram for Stortinget. Men KLD signaliserer at de ønsker å gi forutsigbarhet og ro for vannforvaltningsarbeidet i hele den kommende planperioden i størst mulig grad.

Det er fortsatt behov for å gjennomføre enkelte endringer i vannforskriften for å sikre en mer rasjonell og effektiv oppdatering av vannforvaltningsplanene, og tydeliggjøre roller og ansvar i vannforvaltningsarbeidet.

Endring av vannforskriften:

Det vil komme en endring av vannforskriften der KLD og OED har trukket inn KMD i drøftingene. Målet med en endring er at vannforskriften kommer mer i tråd med vanddirektivet. Blant annet foreligger det forslag om å hjemle vannforskriften i naturmangfoldloven hvor en slik endring vil gi bedre dekning for arbeid med økologisk tilstand etter vannforskriften i kystvann. Vannforskriften fortsetter allikevel å være hjemlet i plan og bygningsloven og hjemmel i naturmangfoldloven vil da komme i tillegg til dagens hjemling i forurensingsloven, plan- og bygningsloven og vannressursloven.

Endring av vannforskriften skal behandles i Stortinget i løpet av høsten og endret vannforskrift skal være ferdig innen 1. januar 2019. Det er ikke kommet noen informasjon i forhold til om dette vil komme på høring.

Arbeidet i Vannregion Agder:

Vannregion Agder går nå gang med rullering av vannforvaltningsplan for vannregion Agder og første del av dette arbeidet vil være å utarbeide planprogram for neste planperiode (2021-2027). Samtidig skal vannregionen også oppdatere dokumentet vesentlige vannforvaltningsspørsmål, som nå endrer navn til "hovedutfordringer for vannmiljø". Som en forenkling ble det foreslått at planprogram og hovedutfordringer for vannmiljø skulle inngå i et og samme dokument, men det ser nå ut til at det allikevel blir to ulike dokumenter. Gjennomføringen skal fremdeles skje samtidig.

Dokumentene skal sendes på høring 1. april 2020. Før det kan sendes på høring skal det behandles i fylkesutvalgene i de involverte fylkene (Vest-Agder, Aust-Agder og Telemark). I Vest-Agder skal det være et møte i fylkesutvalget i midten av mars, noe som i praksis betyr at planprogram og hovedutfordringer for vannmiljø må meldes inn til politisk behandling i midten av februar.

Høringsperioden er 3 mnd.

Vann-Nett

Fm har fått i oppdrag å oppdatere kunnskapsgrunnlaget – opprinnelig frist var 1. juli 2018. – ny frist 1. sept. Dette arbeidet er omfattende og FM er ikke ferdig, men regner med at de vil være ferdig med dette i løpet av september.

Status: Gjerstad-Vegår er ferdig, Nidelva og Tovdal er påbegynt.

Det pågår i tillegg et eget oppdrag med karakterisering og klassifisering av anadrome vassdrag med tanke på effekten av påvirkning fra lus og rømming fra akvakulturanlegg på villaks - gjennomføres som et samarbeid mellom Miljødirektoratet, Mattilsynet, Fiskeridirektoratet – FM sin rolle er å følge opp for å vurdere samlet belastning i de aktuelle vfk etter at Vann-Nett er oppdatert. Dette arbeidet blir ikke ferdig til 1. september.

Status tiltaksregistrering

Kommuner og andre sektormyndigheter jobber med å registrere tiltak. Det er relativt store forskjeller i de ulike kommunene i forhold til hvor mange tiltak de skal følge opp i denne planperioden og kystkommuner har generelt langt flere utfordringer enn innlandskommunene og dermed også mange flere tiltak å følge opp.

For innlandskommunene i vannområdene Gjerstad-Vegår, Nidelva og Tovdal er tiltak hvor kommunene er sektormyndighet for i vesentlig grad knyttet til påvirkningene " Diffus avrenning fra annen landbrukskilde" og "avrenning fra spredt bebyggelse og hytter". I tiltaksanalysearbeidet som ble gjennomført i 2013 ble det for veldig mange av disse vannforekomstene konkludert med at kunnskapsgrunnlaget var for svakt og at det derfor var behov for mer data. Problemkartlegging ble derfor satt som tiltak. For oppfølging av disse vannforekomstene ble det etablert et samarbeid på tvers av vannområdene Gj-V, N og T som resulterte i prosjektet "Problemkartlegging av eutrofierte vannforekomster" i Gjerstad-Vegår, Nidelva og Tovdal. Alle vannforekomstene med disse påvirkningene hvor tiltak skal følges opp i denne planperioden, har inngått i og blitt vurdert i dette prosjektet, som startet opp i slutten av Juni 2018. Alle vfk med tiltak inkludert i dette prosjektet er nå oppdatert i tiltaksmodulen i Vann-Nett saksbehandler.

For øvrige tiltak som kommunen er sektormyndighet for gjenstår det fremdeles noe arbeid med oppdatering i tiltaksmodulen. Tanja følger opp de kommunene dette gjelder.

Status "problemkartleggingsprosjekt i eutrofierte vannforekomster

Fase 1: Kunnskapsstatus

Arbeidet med kunnskapsstatus er i gang. Pga. ferieavvikling i juli og august, og prosjektleders sykdom i juli, har vi ikke intervjuet de ulike kontaktpersoner i kommunene enda. Dette blir gjort i september, samtidig med sammenstilling av foreliggende data fra de ulike vannforekomstene til kunnskapsstatusen. Dette arbeidet skal resultere i et rapportutkast til 1. oktober. Etter at denne er justert ved gjennomgang med oppdragsgiver vil rapporten utgjøre grunnlag for å velge ut aktuelle vannforekomster for screening-undersøkelser i Fase 2.

Fase 2: Grundige undersøkelser

Prøvetaking i de aktuelle vannforekomstene er i gang. Første runde for månedlige prøver var i august (vannkjemiske analyser), og analyseresultater foreligger. I 2018 er bare lokaliteter i rennende vann aktuelle, da innsjø-lokalitetene skal prøve tas i mai-oktober 2019. Prøvetaking for bakteriologi vil bli gjennomført i høst så sant nedbør og avrenning gir riktige betingelser for slik prøvetaking. Første prøvetaking for bunndyr i rennende vann er planlagt i oktober.

Det er etablert en avtale med Eurofins slik at alle prøver for vannkjemi og bakteriologi kan leveres direkte til Eurofins' avdeling i Kristiansand. Det tok litt tid å få denne avtalen på plass, derfor ble prøvetaking i juli utsatt. Dette betyr at prøveperioden for de grundige undersøkelsene i rennende vann blir august 2018 – juli 2019.

Fase 2: Screening

Utvalg av vannforekomster for screening skal etter plan være avklart i begynnelsen av oktober, slik at prøvetaking kan starte samme måned.

Det videre arbeidet i vannområdene.

Generell kommentar er at det er stor forskjell fra kommune til kommune i forhold til utfordringer man står ovenfor og at den enkelte derfor kommune må involveres individuelt. Det er ikke alltid like hensiktsmessig å diskutere problemstillinger mellom kommuner hvor det er store forskjeller i utfordringsbildet.

Møter i vannområdene bør i større grad gjennomføres som temamøter.

Møter med vannområdegruppene er aktuelt når felles informasjon skal gis og i forbindelse ved fellesprosjekter.

Politisk forankring og finansiering og bredere administrativ forankring i kommunene og kople vannforskriften opp mot kommuneplan og planarbeidet i kommunene.

Det er en generell utfordring å forankre vannforskriftsarbeidet politisk og dermed gir dette en utfordring i forhold til å sikre en bred administrativ deltakelse.

Det er behov for topptung politisk informasjon og påtrykk fra regionalt hold ut til kommunestyrene og at politikere i kommunene blir ansvarliggjort i forhold til kommunens oppfølgingsansvar.

Det kan også være aktuelt med informasjon og påtrykk fra andre hold. FNF Agder informerte om at de i 2017 sendte ut en oppfordring til utvalgte kommuner om å følge opp vedtatte tiltak for planperioden 2016-2021. FNF Agder vil gjerne bidra til arbeidet med oppfølging av vannforvaltningsarbeidet i vannområdene og denne type henvendelser kan fortsatt være en aktuell medvirkningsform.

Det kan også være aktuelt med en bredere representasjon fra vannområdene i VRU. Det ble f.eks nevnt at i Vest-Viken vannregion så deltar alle kommuner og fylkeskommuner i VRU, til sammen 90

kommuner og 7 fylkeskommuner, fylkesmennene og statlige sektormyndigheter. Dette er et stort forum, men fordelene med dette er at det sikrer at samme informasjon blir gitt til alle samtidig og bidrar også til å sikre en felles forståelse av vannforvaltningsarbeidet. Det er også opprettet et arbeidsutvalg med 30-40 deltakere, bestående av Fylkeskommunene, prosjektlederne i vannområdene, fylkesmennene og statlige sektormyndigheter.

Det blir videre pekt på at kommunene i Vannområdene Gjerstad-Vegår, Nidelva og Tovdal generelt har lav representasjon i VRU i Agder vannregion, hvor kun representanter fra regionrådene i fylkene er offisielle medlemmer. Denne modellen forutsetter at de som skal representere i VRU tar en aktiv rolle og bidrar til at viktig informasjon viderefremmes til de øvrige kommuner de representerer. Det blir også pekt på at når politisk deltakelse i VRU skal være gjennom regionrådene bør representant være fra kommuner med de største utfordringene. Generelt sett er det altså behov for å vurdere om representasjon fra Vannområdene Gj-V, N og T er god nok og evt. se på muligheter for å forbedre dette.

På vannområdenivå skal det være mer fokus på tematisk arbeid. Blant annet kan det holdes temamøter med aktuelle problemstillinger i vannområdene. Målet er at dette kan bidra til en bredere administrativ deltakelse fra kommunene.

Helhetlig vannforvaltning – se på felles prosjekter mellom sektormyndigheter – se helhetsbildet i vannforekomster med flere utfordringer

Vannområdene ble informert om at koordinator vil komme til å ha fokus på å forsøke å få til samarbeidsprosjekter mellom sektormyndigheter i vannforekomster med komplekse utfordringer.

Fortsatt fokus på kvalitetssikring av datagrunnlaget i Vann-Nett og å øke kunnskapsgrunnlaget.

I forhold til tiltaksregistrering er det veldig viktig å bruke kommentarfeltene og registrere så mange detaljer rundt tiltakene som mulig. Dette vil gjøre oppfølgingsarbeid i ettertid mye lettere, blant annet med tanke på at det stadig er nye folk som blir involvert i arbeidet og som ikke kjenner bakgrunnen.

Generelt om kunnskapsgrunnlaget i Vann-Nett, så er det veldig viktig å ha fullt fokus på å melde inn alt som kan bidra til økt kunnskapsgrunnlaget i vannforekomstene. Dette kan blant annet bidra til at det vil være lettere å vurdere de enkelte vannforekomstene i forhold til tiltak ved neste tiltaksanalyse. Dette vil også bidra til at nye involverte i dette arbeidet lettere kan sette seg inn i problemstillinger i vannforekomstene. Det er fylkesmannen som har ansvaret for karakterisering og klassifisering av vannforekomstene og all relevant informasjon som bidrar til økt kunnskap om vannforekomstene kan sendes til dem. Lillian Raudsandmoen er kontaktperson.

Sjøørretkart gjøres tilgjengelig i aktuelle kommuners saksbehandlingsystemer

Prosjektet har nesten nådd målet om kartlegging av bekker hvor de deltakende kommuner har planlagt utbygging. Det er ikke gjennomført kartlegging i Risør enda, men dette skal gjøres.

Målet med denne kartleggingen er altså gi en oversikt over viktige sjøørretførende bekker, slik at man ved en evt. utbygging har bedre forutsetninger for å ivareta de bekkene som er registrert som sjøørretførende.

Det er utarbeidet et kart, hvor data fra kartleggingen er registrert, dette kartet er blant annet tilgjengelig på Aust-Agder jeger- og fiskeforening sine nettsider. Imidlertid var det også et mål at oversikt over de bekkene som etter kartleggingen fikk status som sjøørretførende skulle legges inn som et eget kartlag i kommunenes egne saksbehandlingsystemer. Det ble utarbeidet en test som ble prøvd ut i Grimstad og Arendal. Imidlertid fungerte ikke denne løsningen. Dette skal man forsøke å få på plass, men inntil videre kan kommunene og andre sektormyndigheter finne informasjon om de kartlagte bekkene her: <https://www.njff.no/fylkeslag/aust-agder/Sider/Sjoaurekart.aspx> .

Nye aktuelle prosjekter: eks "plast i elv"?

Tar opp igjen tråden fra innspill som kom i vannområdene før forslag til endring av organiseringen – er det fortsatt interesse for denne type prosjekt?

Innspill fra Magne: Det pågår et "plast på avveie" prosjekt i Midtre-Telemark vannområde. Dette er et prosjekt som skaper stort politisk engasjement. Hvor blant annet politikere har deltatt i ryddeaksjoner og blant annet ble det gjennomført en stor ryddeaksjon nå i vår. Prosjektet har nå gått over en periode og i tillegg til flere ryddeaksjoner er det også gjennomført ulike kartlegginger, blant annet er det gjort undersøkelser i forhold til hva slags type plast man finner i elvene. Man finner store mengder plast under ryddeaksjonene. Dette prosjektet omhandler innsjøen Nordsjø med tilløpselver.

FNF veldig positive til å starte "plast i elv" prosjekt i vannområdene og viser til at denne type prosjekt kan bidra til å synliggjøre viktigheten og hensikten med helhetlig vannforvaltning fra "fjell til fjord". FNF vil gjerne bidra og dersom et slikt prosjekt kommer i gang kan man regne med god støtte, og antar at det også er flere frivillige organisasjoner som ønsker å støtte et slikt prosjekt.

Generell enighet om at dette i første omgang kan være aktuelt å forsøke å få til i en kommune. Politikere i Lillesand har tidligere signalisert at det er ønskelig å gjøre noe med problematikken "plast i elv" og Håvard skal undersøke dette.

Evt:

Innspill om det kan være en ide at regionen fokusere på ett og ett vannområde og gjør seg ferdig med ett vannområde av gangen.